

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. איש על דגלו באתת לבית
אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו. (במדבר ב א-ב)

איאת במדרש (במדבר ב ד), איש על דגלו באותות. הדא הוא דכתיב (שה"ש ו')
'מי זאת הנשקפה וגו'', קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם, וכל האומות
מסתכלין בהם ותמהין ואומרים: מי זאת הנשקפה וכו'. אומרים להם האמות:
(שה"ש א ז א) 'שובי שובי השולמית', הדבוק לנו, בואו אצלנו, ואנו עשין אתכם
שלטונים הגמונים דוכסין אפרכין אסטרטליטין. 'שובי שובי ונחזה בך', ואין
נחזה אלא לשון שררה, שכן אמר יתרו למשה (שמות יח כא) 'אתה תחזה וגו'',
שובי שובי ונחזה בך. וישראל אומרים: 'מה תחזו בשולמית', מה גדולה אתם
נותנים לנו, שמא 'מחולת המחנים', שמא יכולים אתם לעשות לנו כגדולה
שעשה האלקים במדבר, דגל מחנה יהודה, דגל מחנה ראובן, דגל מחנה דן, דגל
מחנה אפרים. יכולים אתם לעשות לנו כך?!, ע"כ. וצריך לבאר, מפני מה תפסו
דוקא גדולת הדגלים.

והנה בפרשת הנשיאים (במדבר א ז) כתוב שהנשיאים הקריבו עגלות ובקר
כדי שישאו את המשכן בהם, וכתיב (שם ד-ה) 'ויאמר ה' אל משה לאמר. קח
מאתם והיו לעבד את עבדת אהל מועד וגו'', ואיאת במדרש (שה"ש רב פ"ז י, ויע'
במדבר פ"ב טז-יח), באותה שעה נתיירא משה, אמר בלבו 'תאמר רוח הקודש
נסתלקה ממני ושרת על הנשיאים, או שמא נביא אחד עמד וחדש את ההלכה'.
אמר לו הקב"ה: משה, אילו הייתי אומר שיביאו, הייתי אומר לך שתאמר להם,
אלא 'קח מאתם והיו' מהו 'קח מאתם', מאתם היו הדברים. ומי נתן להם את
העצה? אמר ר' סימון שבטו של יששכר. אמר להם: המשכן הזה שאתם בונים
פורח הוא באויר, עשו לו עגלות כדי שיהא נטען בהם. הוא שהכתוב משבח
שבט יששכר, שנאמר (דה"א יב ג) 'ומבני יששכר יודעי בינה לעתים', ע"כ.

דהיינו שהמדרש מביא הפסוק המשבח את בני יששכר, דכתיב (שם) 'ומבני
יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל, ראשיהם מאתים וכל
אחיהם על פיהם', ופירוש הפסוק הוא (ע"פ פרש"י שם), שבני יששכר יודעים לתת
עצה לפי הענין, ודוד המלך היה מתייעץ עמהם איך לחזק את המלוכה, וכולם
היו עושים על פי עצתם. וחזינו, שגם במדבר היה זה מבני יששכר שנתן העצה
לישא המשכן בעגלות והקב"ה הסכים על ידו.

ובליקוטי הלכות (הל' נטילת ידים הלכה ו' אתויות נא-נג) מבאר מה שהפסוק
משבח את בני יששכר שהם 'יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל'. דהנה
יש כמה וכמה עתים שעוברים על האדם (ע"י קהלת ג), הן ברוחניות והן בגשמיות,
עתים לטובה ועתים לרעה, זמני עליה וזמני ירידה, והן בירידה והן בעליה יש
דרגות עד אין שיעור, ובכולן צריך לדעת מה יעשה, ואיך ובמה להתחזק לישאר
על עמדתו. וזה מה שכתוב שבני יששכר יודעי בינה לעתים, שהם יודעים בינה

להתבונן לעתים, ומלמדים תורה ודעת לישראל, שבכל עת ועת שעובר על
האדם יידע מה לעשות ואיך להתגבר ולהתחזק לישאר על עמדו.

ועפ"ז מבאר מה היתה העצה העמוקה של בני יששכר להביא עגלות
לשאת את המשכן. דהנה אחר חטא העגל שפגמו ישראל באמונה ועבדו עבודה
זרה, צוה השי"ת למשה לעשות המשכן, שהוא הענין של השראת השכינה
בתחתונים. אך בני יששכר אמרו לישראל: הרי המשכן הזה שאתם עושים פורח
הוא באויר! שהרי הוא רחוק מאד מזה העולם הגשמי, ויכול לפרוח באויר
ולהסתלק מכם. ועל כן צריכים לעשות תחבולות להמשיכו ולקשרו למטה,
שגם בעולם הזה, בתוקף הגשמיות ובתוקף ההסתרה, יהיה נמשך השכינה
ותשרה קדושתו. ועל כן נתנו עצה להביא עגלות ושוורים לשאת את המשכן,
שלא יפרח באויר רק ימשיכו קדושת המשכן על עגלות ושוורים גשמיים, ועי"ז
ימשיכו ויקשרו שכירתו למטה ולא תסתלק עוד.

ומבאר, שבשביל זה הלכו ישראל עם המשכן מ"ב מסעות במדבר ארבעים
שנה, כדי להמשיך שכירתו למטה, ולגלות שהשי"ת הוא בכל מקום, ו'מלא כל
הארץ כבודו' (ישעי' א ג), ואע"פ שהשי"ת מרום ומנושא מכל העולמות, מכל
מקום מצמצם שכירתו למטה בזה העולם הגשמי דוקא.

ומבאר מזה, שהמשכן הוא המקום שקיבלו ישראל ה'דעת', שה' הוא
האלקים. אשר זהו הענין הנ"ל, שלא ישכח את השי"ת בשום עת, ובכל העתים
שעוברים על האדם, יידע ויאמין שמלא כל הארץ כבודו, ויתחזק לישאר על
עמדו ולא יפול ולא יתרחק לעולם.

ועפ"ז מבאר מה היא מעלת הדגלים של ישראל שהלכו סביב המשכן.
דהנה רש"י בד"ה באותות כתב וז"ל, כל דגל יהיה לו אות, מפה צבועה תלויה בו,
צבעו של זה לא כצבעו של זה, צבע כל אחד כגוון אבנו הקבועה בחושן, ומתוך
כך יכיר כל אחד את דגלו, עכ"ל. ומבאר, שזה מרמז שכל אחד יש לו צבע וגוון
מיוחד איך שהוא מקבל את הדעת, וההארה וההשגה שהוא משיג אינה כמו
ההארה וההשגה שחבירו משיג. ועל כן הלכו כל ישראל, כולם כאחד חברים,
סביב למשכן ששם עיקר מקום המשכת הדעת, ונשאו הדגלים שהיה מצוייר
עליהם הגוונים של י"ב אבני החושן, כדי שכל גוון וגוון של כל אחד מישראל
יאיר בחבירו, וחבירו בחבירו, עד שיהיה נמשך הדעת האמיתי אל כל אחד.

ולכן, כשאומות העולם רוצים לפתות ולהסית את ישראל שישובו אליהם,
אומרים להם ישראל: איך אתם יכולים לפתות אותנו להתרחק מהשי"ת, הלא
כבר יש לנו קדושת מחולת המחנים שהיא קדושת הדגלים, שע"ז נמשך עלינו
הדעת האמיתי, שבכל עת ועת, ואפילו בתוקף מרירת הגלות ובתכלית
ההסתרה, הרי עדיין ה' אתנו, ולא נפול ולא נתרחק ממנו לעולם.^א

א. הנה רש"י (ד"ה באותות) כתב עוד פירוש וז"ל, דבר אחר, באותות לבית אבותם, באות שמסר להם יעקב אביהם כשנשאוהו ממצרים שנאמר (בראשית ג יב) ויעשו בניו לו כאשר צוה, יהודה ויששכר
וזבולן וישראל וכן המזרח, וראובן ושמעון וגד מן הדרום וכו' כדאיאת בתנחומא בפרשה זו, עכ"ל.
וכתב בליקו"ה (אות ג) וז"ל, וזה בחינת מה שנאמר ביעקב (בראשית מה כז) 'וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם'. כי כשנשאו את יעקב נשאו אותו בבחינת המשכן, כמו
שמבאר בפרשת הדגלים שהיו מסודרים כמו שצוה להם יעקב לשאת אתו אחר הסתלקותו, כמובא בדברי רז"ל ובפירוש רש"י. ובודאי גם בחיי יעקב היו כל נסיעותיו בבחינה זאת, בבחינת נסיעת
השבים עם המשכן, כי העיקר הוא לזכות לזה בחייו בבחינת היום לעשותם, ומי שטרח בקרב שבת וכו'. ועל כן יעקב אבינו קידש את עצמו כל כך עד שזכה בחייו לזה, שכל נסיעותיו היו בבחינה
הנ"ל בבחינת נסיעת ישראל עם המשכן, שזה הסוד ידע יוסף כי יעקב מסר לו כל חכמתו. על כן כאשר ראה את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו, אז, 'ותחי רוח יעקב'. כי הבין שזה הסוד אינו
יודע רק יוסף, כי הוא סוד העגלות של הנשיאים שנשאו את המשכן, שכל סוד נסיעתם עם הדגלים קבלו מיעקב אביהם כנ"ל. שעל ידי הסוד הזה: של מעשה המשכן, וישראל נשאו אותו עם סדר
הדגלים, על העגלות והשוורים וכו', על ידי כל זה עיקר תיקון האמונה, לבטל חטא העגל שהוא פגם האמונה. כי על ידי כל התיקונים של המשכן עם העגלות וכו' כנ"ל, על ידי זה ממשכין שכירתו
למטה בקשר אמיץ וחזק שלא ינתק ולא ירס לעולם, שאפילו עתה באחרית הימים האלה, בסוף הגלות, בעקבות משיחא, במרידות דמירות גלות הנפש של העתים הללו, אף על פי כן יאירו בנו
הצדיקי אמת שנדע גם עתה איך להתחזק בכל עת, בבחינת ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל, וכו"ל, עכ"ל.